

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

„És hirtelenséggel jelenék meg az angyallal a mennyei seregek sokasága, akik az Istent dicsérik és ezt mondják vala: Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek és e földön békesség és az emberekhez jóakarati.” (Lukács II. 13–14).

KARÁCSONY.

Ujra itt van szent Karácsony estéje s boldog békességet ont a világra, erre a küzködő, forrongó, szegény, szomorú világra. Ennek a boldog békességnek, a szeretetnek, a Krisztus békességének ragyogásában elül a gyűlölködés, el az irigység s minden ádáz emberi gyűlölet, ami az ezerszeresen megnehezedett élet küzdelmében agyarkodó ellenségévé teszen embert embertársának. Helyükbe lépnek részvét, könyörület és az Istentől formált emberi lélek legszebb érzései. Legfőképen pedig a szeretet, amely Krisztusban e napon, szent Karácsony napján öltött emberi testet, hogy kijelölje az ember földi életének útját s megadja gyönyörűség, legszebb példáját.

Milyen jó megpihenni egy ilyen napon! Egy ilyen nagy, szent ünneppon. Levetkőzni a föld nyomorúságait s megtelni a szeretet áldásaival. Városban, falvakban, mindenütt kiárad a szeretettől telt lélek s osztja ajándékait szegénynek, gyermeknek, boldogságot teremtve, ha csak pár napra, csak pár órára is talán. Mindegy, bármily kevés időre, hiszen a boldogság oly ritka, oly drága kincs, hogy legapróbb morzsája is hosszú időre képes megédesíteni a lelket, felemelni a szívet. És városban, falvakban százezer ajak rebegi újra s millió áhitatos fül hallgatja a csodás történetet, mely történt vala Bethlehemben, ama jászol mellett, kétezer esztendőknél előtte, megérzi a szeretet mindenható erejét, minden büntől, minden gyarlóságtól megváltó hatalmát s reménységgel eltelve várja az órát, mikor minden emberi ádáz indulaton erőt véve egyedülvaló urrá lesz a világ dolgain, egymáshoz hajtva, egybeforrasztva népek, nemzetek lelkét Isten dicsőségére, emberek boldogságára.

Hiszen él a szeretet ma is. Megvihatatlan örök vára vagy a szegények, a nyomorultak, a megszorítottak, a megalázottak lelkeiben. De a világbiro hatalmas lelke még idegen tőle. Talán ismerik már, de nem akarják vezérüknek, becs-mérelik, lekicsinylik erejét. Nem aranyban, nem fegyverekben van az, hát hogyan igazgathatná a világot?

Pedig, ha van igaz érték, igaz művelődés, egyedül a szeretet szerezte azt, a megváltó szeretet, mely Krisztusban öltött testet ama szent Karácsony estén. A szeretet szerezte minden földi hatalmasságok ellenére. És elhozná Isten országát a földre, ha a világ hatalmasai szívükbe fogadnák.

Ujra itt van szent Karácsony estéje. Nehány napra, talán néhány órára csupán, megakasztja az élet egyre nehezebbé váló küzdelmét s boldog békességet ont a világra. Csordultig telnek a lelkek szeretettel, megenged a legfagyosabb szív, meghajol a legbüszkébb lélek is. A szegények, a nyomorultak, a megszorítottak, a megalázottak szívükbe zárják, örök vigasztalóul, örök fegyverül.

Ó, hadd legyen a világ hatalmasainak is igazgatója a szent Karácsony estén újra földre szálló Krisztusi szeretet!

Grandpierre Emil.

A falu művelődése.

Melyik a legfontosabb iskola?

Már évek óta érlelődik lelkemben két meggyőződés. Egyik az, hogy egy nemzet vagy népfaj általános művelődésének szempontjából az összes oktató intézetek között a legfontosabb a népiskola. A másik az, hogy mi a falu s általában a nép művelése érdekében nem tettünk meg mindent, amit meg lehetett és meg kellett volna tennünk, nem követtünk tervszerű és céltudatos munkatervet, aminőt ez a rendkívüli fontosságú kérdés megkívánna.

Egész életem működése a középiskolai ifjuság nevelése körében folyt s szinte élethivatásom iránt való hűtlenség számba megy első vallomásom. S ennek tudatában is állítom, hogy egy faj kulturális emelését inkább szolgálja az az intézmény, amelynek áldásában a fajnak minden egyes tagja részesül, mint az a középiskola, amely csak elenyésző kis töredéket képes befogadni.

Hivatalos állásom hozott már jó egynehány éve abba a helyzetbe, amelyben arra az elszomorító megállapításra jutottam, hogy a mi népoktatásunk és népnevelésünk éppen ott és akkor törik derékba, amikor a legvezedelmesebb következményekkel járhat.

A mindennapi iskola megteszi a magáét a 6—12 éves korban. Betereli az ifju nemzedéket falai közé s felruhazza az elemi műveltség legszükségesebb követelményével. Am itt is marad még kívánni való elég bőven, mert az sehogysem megnyugtató állapot, hogy az iskolaköteles gyermekeknek egy elég jelentékeny része ma sem jár iskolába s még mindig elég nagy az irni-olvasni nem tudó gyermekek száma.

Hanem aztán ami az ismétlődő iskolázás terén mostanában folyik, az egyenesen elképpeszítő és kétségbeejtő. Nem ok nélkül mondják az ismétlődő iskolát papiros intézménynek, amely csak a törvényben és a rendeletek papirosán él, a valóságban nem. Pedig a gazdasági ismétlődő iskola elgondolása egy igen életre való és helyes gondolatból született, megszervezése (a papiroson) helyes és céltudatos felfogás talajából sarjadott ki. A hiba ott van, abban a faji gyengeségünkben, mondhatjuk egyenesen hibánkban, hogy egy alapjában helyes és áldásos gondolat életrehívása és megvalósítása körül nem tudjuk kifejteni azt az állhatatos, céltudatos kitartást, *csak azért* nekilendülést, amit minden nagy ügy megkíván. Szóval a magyar szalmaláng — természetben.

Pedig van-e nekünk nagyobb, fajunk jövőjébe mélyebben belevágó kérdésünk, mint éppen a nép művelése, a falu művelődése? Ha a háboru előtt nemzeti létünk teljességének gondtalan élvezetében elkábulva nem gondoltunk erre, most a háboru szerencsétlen

befejezése s annak súlyos tanulságai után van-e még közöttünk valaki, aki ezt a kérdést lekicsinyelni merészelné, aki egy fölényes kézlegyintéssel elintézhetőnek gondolná? A falut, a népet elsősorban az 1848. évi törvényhozás liberálizmusa emelte ki abból a homályból, melybe az azelőtti korok nemtörődömsége temette. Másodszor most a nagy háboru súlyos tanulságai kellene, hogy ráeszméltesen arra, hogy a valódi nemzeti erő, a nemzet törzsének gyökere a népben, a faluban van. És *a faluban végzett nemzetnevelői munka a legszilárdabb alapja és biztos kulcsa a nemzeti művelődésnek.*

Magyar tudós a magyar faluról.

Hogy minő célokot kell kitűzni s minő módon és eszközökkel küzdeni a nehéz és nagyjelentőségű munka érdekében, arról egy meleg lélekkel írt, okos kis könyv* fejtegetései fonalán fogunk szólni. Szerzője előbb egy falusi ref. gyülekezet papja, most teológiai tanár. Ismeri a falu lelkét, ismeri a nevelés elméletét és gyakorlatát. Ismeri, de ami sokkal fontosabb: egész lélekkel átérzi a lelki gondozásnak roppant jelentőségét. Kis könyve méltó arra, hogy mindazok, akiknek hivatása a nép nevelése, ne csak olvassák érdeklődő figyelemmel, hanem okos tanácsait és utmutatásait meg is fogadják és munkájukban kövessék.

*

Annak, aki a falu művelődésével foglalkozni akar, számolnia kell a nép alapjellemvonásával, a régi szokásokhoz való ragaszkodásával (konzervativizmus). Ez a nép gyöngéje, de erőssége is. Minden ujítás iránt gyanakvó és bizalmatlan és sok jó dolgot akadályoz meg. De ez óvja meg attól, hogy ősei nyelvét, szokásait, viseletét elveszítse, ami különösen itt Erdélyben nagyjelentőségű. Ebből ered egyik tiszteletreméltó erénye, az öregek megbecsülése. (Édesanyámtól hallottam, hogy édesapám fiatalházas korában kivette a szájából a pipát, mikor atyja (nagyapám) a kapunkon betette a lábát s míg ott volt, addig a pipa nem került elé.)

Mire neveljük tehát a falu népét?

Minden igazi nevelés célja az erkölcsi jellem kialakítása. A népnevelés célja sem lehet más: legfőbb törekvés az, hogy a nép ismeretekben gazdagodjék, világnézete tisztuljon, vallása babona nélküli, tiszta vallássá váljék, lelkében meghonosodjék az őszinteség, igazmondás, áldozatkészség, tevékeny hazaszeretet és egymásnak testvéri segítése. Kitartó munka és erkölcsi felemelkedés. Ez a gondolat teszi a nép vezetőit a nemzet nevelőivé.

* Dr. Imre Lajos: A falu művelődése. Vezérfonal a népnevelői számára. Budapest, 1922. Megrendelhető a Magyar Nép kladóhivatala utján, ára: 20 leu.

A népnevelés munkájának a módszerét vizsgálva azonnal rájövünk, hogy inkább értékes nevelői *személyiségekre*, mint intézményekre van szükségünk. Az intézmény csak keret, amelynek tartalmat a vezető személyisége ad. A tanító és pap személyiségétől függ — mondhatnám: legnagyobb részben — a siker. Ezek élete a folytonos munka, állandó áldozat, a másokért való küzdelem.

Ez a munka három középpont körül forog: a gyermekek, az ifjuság és a felnőttek körül. Legkönnyebb a gyermekek oktatása. Itt az eredmény is legnagyobb. Elhanyagoltabb az a munkatér, amely a mindennapi iskolát végzett ifjuság nevelése körül vár ránk. Amilyen fontos ez a munkaág, épp olyan nehéz is. Itt a nevelő részéről első feltétel a bizalom felébresztése. Mesterségesen kierőszakolt tekintéllyel itt nem lehet menni semmire. A népnevelőnek mélyen bele kell tekinteni tudni a fejlődő ifju lélek rejtekeibe. Ezeket nem szabad erőszakot elkövetni, hanem a hű pásztor szerető gondosságával figyelni s csak ott közbelépni vezetőleg, biztatólag, serkentőleg, ahol azt az erkölcsnevelés érdekei úgy kívánják.

Nem szabad feledni, hogy az erkölcsi jellem kialakulására az a kor a legfontosabb, amelyben a gyermek az iskolát elhagyja; ettől kezdve egészen a katonaságig, amely a maga céljai szolgálatában egészen jó iskola, egészen magára marad. Minden vezetés, minden utmutatás nélkül szabadon fogadja be a ráható környezet benyomásainak özönét.

Ne hagyjuk a bontakozni kezdő elméjü ifjuságot magára, a korszellem sokszor ártalmas jelszónak szabad prédájául. S akkor nem kell sajnálkoznunk és bánkódnunk olyan jelenségeken, melyek — hála Istennek most még elég szórványosan ugyan, de helyenként előfordulnak. A háborút végigcsinált, országotvilágot látott, a fogság gyötrelmeit átélt emberek beteg lelkét gyógyítani kell, szerető meleg érintésekkel hegeszteni a sebeket, tisztaszívű jövő felvilágosításokkal gondozni az elméket, hogy azokból áldásos és építő hatások áramoljanak a fiatal lelkek fogékony talajába. Tehát a nevelést és gondozást a felnőtteken is kell végezni, hogy ne mondjam: kezdeni.

A jövő faluja.

Sok és véres-verejtékes áldozatot követelt a háború a falutól. Ám az áldozatoknak még nincs vége. A magyarság vezetői éppen a közműveltség érdekében újabb áldozatot kérnek a néptől. Ezzel az áldozattal szemben a vezetőség kötelessége a falut a művelődés áldásaiban részesíteni. Ha a népnevelés terén ezt a tervszerű munkát végrehajtottuk, akkor megjelen a jövő faluja nem álmokképekben, hanem a valóságban. Széles, egyenes, tiszta utcákkal, külön kocsi és gyalogúttal, vízvezető árokkal, egyszerű, csinos,

nagyablaku házaival, közepén, lehetőleg magasabb helyen a templom, iskola és népház, ebben helyes elvek szerint összeválogatott könyvtár, olvasó, társalgó, játékszobával. Kézi gyógyszerár, előadó terem, községi muzeum stb. Ezek a külső jelei a jövő falujának. Belső életének jellemző ismertető jelei: az egész falu egy boldog családi körben él takarékos, józan, vallás-erkölcsi életet, kerüli a viszálykeresést, a napi élet igényei és szükségletei kielégítése után szomjazza az ismereteket és szívesen keresi fel az alkalmakat, ahol tudásvágyát kielégítheti. *Dr. Gál Kelemen.*

KÜLFÖLD

A nemzeti kisebbségek ügye.

A lausannei tárgyalásoknak föltűnő és minket is igen közelről érdeklő eseménye: a kisebbségi kérdésben hozott határozat. A dec. 13-iki ülésen a konferencia ünnepiesen jelentette ki ragaszkodását a kisebbségek jogainak elismeréséhez. Lord Curson angol külügyminiszter hosszabb emlékiratot olvasott föl, amelyben körvonalozta, hogy mi módon kell bánnia művelt államnak a maga kisebbségeivel. Lord Curson szerint a kisebbségek helyzete az egész világot érdekli. Egy kisebbségi nemzetnek, amely más nyelvű és vallású többség uralma alá jutott, föltétlenül biztosítani kell létét és fönmaradását. Lord Curson beszédéhez csatlakoztak a francia, olasz, amerikai, szerb, görög és török kiküldöttek. A román kiküldött, Duca külügyminiszter se jobbra, se balra nem nyilatkozott.

A béketárgyalások titkaiból. Négy év elmúltával tudjuk meg, hogy már a béketárgyalások alkalmával a területhódítás volt a franciák célja. Nem kisebb ember tanuskodik erről, mint Lloyd George, a volt angol miniszterelnök, aki főszereplője volt a béketárgyalások szomorú színjátékának. Közelebről egy cikkben a következő leleplezést tette: *Franciaország a békeszerződések alkalmával tervszerűen követelt akkora hadisarcot, amekkorát Németország a legnagyobb erőfeszítéssel se tudjon megfizetni s így alkalom nyílt a Rojna-vidék fegyveres leigázására.* A föltűnő leleplezés alkalmával a világ csodálkozva kérdezheti: miért nem akadályozta meg Lloyd George a francia elvakultságot, mikor az módjában lett volna...

Kik rontották meg Magyarországot? Pár hete már, hogy Magyarországon a Károlyi Mihály hazaárulási pörét tárgyalják. A pör kimenetelétől függ, hogy a többezermilliót érő Károlyi vagyont meghagyják-e a Károlyi Mihály birtokában, vagy az állam ja-

vára elkobozzák. A kérdés megmozgatta a forradalom volt vezető embereit: bírói tárgyalásokon és az újságokban igyekeznek vezérüket a hazaárulás vádjára alól tisztázni. A kérdéshez hozzászólt a külföldön bujkáló Linder Béla is, aki hadügyminisztere volt a forradalmi kormánynak és aki a magyar hadsereget azzal a sokszor megátkozott kijelentéssel engedte a szétosztás és züllés útjára: Nem akarok több katonát látni! Linder most egy bécsi újságban a hadsereg főparancsnokságát okolja az összeomlásért. Vádjaira Kövess Herman, a híres hadseregpáncsnok válaszol egy cikkben. Pontról pontra kimutatja a Linder Béla állításainak hamis voltát és bebizonyítja, hogy Magyarország összeomlásában a legnagyobb bűn Károlyi Mihály kormányát és különösen Linder Béla akkori hadügyminisztert terheli. Kövess szerint Károlyiék tisztáruhába öltöztetett ügynökök útján rontották meg a csapatok fegyelmét, a hadsereg főparancsnokság megkerülésével adtak ki bomlasztó rendeleteket. Mikor pedig Kövess tárgyaló tiszteket küldött Belgrádba, a Károlyi kormány megakadályozta ezeknek a munkáját és maga vette kezébe a fegyverszüneti tárgyalásokat, amelyek aztán a leggyászosabb eredményre vezettek.

Angol és francia vélemény Oroszországról.

A román kormány egyik lapja a lausannei konferenciával kapcsolatban Oroszország külső politikájával foglalkozik. Megállapítja, hogy az angolok és franciák nagyon eltérnek az orosz viszonyok megítélésében. Az angolok szerint Oroszország a javulás felé halad, míg a franciák a közeli összeomlást jósolják. A román lap megjegyzi, hogy Oroszország külső politikája ugyanaz, mint a cárok idejében: Lenin, Trotskij éppen úgy hódításra törekcsenek, mint a régi cárok. Mikor tehát Lausanneban a Feketetenger szorosának ügyét bolygatják, voltaképpen a hódító politika jövődjét készítik elő.

Jugoszlávia belső nehézségei. A békeszerződések által megnövelt Szerbia, vagy új nevén Jugoszlávia, nagyon nehéz időket él át. A sokféle műveltségű lakosság nem tud egymáshoz simulni. Legműveltebbek a szlovének, akik ausztriához tartoztak, azután a horvátok, akik Magyarországgal együtt haladtak a nyugati műveltség útján. Ezek vallás tekintetében is különböznek a többi lakoságtól. A bosnyákok nagyrésze mohamedán vallású és arab betűket használ, a szerbek és montenegróiak görög keletiek és ma is tulnyomóan írástudatlanok. Politikai tekintetben is éles ellentétek választják el a lakoságot. A horvát földművesek tekintélyes számu pártja például két év óta nem vesz részt a parlament tárgyalásaiban. A pártviszonyok okozzák, hogy a kormány mindegyre lemond, de az uralkodó újra meg újra Pasicot nevezi ki miniszterelnöknek, mert más vállalkozó nem igen

akad. Most új választásra készül Jugoszlávia, amelyen az összes nyílt és lappangó ellentétek érvényesülni fognak.

A kétszínű bulgárok. A közelebbről lezajlott zavargásokat a bulgár kormány paraszt csapatok segítségével fojtotta el. A miniszterelnök Lausanneban arra kérte a nagyhatalmakat: engedjék meg, hogy nagyobb hadsereget tarthasson s ne kényszerüljön paraszt felkelők támogatásához folyamodni. Az egyik félhivatalos román lap megjegyzi, hogy a bulgárok kérése csak szemfényvesztés, mert az ugynevezett paraszt-csapatok különösen felszerelt katonák voltak, akiket 24 óra alatt mozgósítani lehetett.

Olasz-magyar barátkozás. Közelebbről nagy olasz küldöttség járt Budapesten, amely gazdasági kapcsolatokat igyekezett teremteni a magyarokkal. Az ünnepek során az olaszok meleg szavakkal emlékeztek meg a két nép barátságáról. Egyikük szerint: Olaszországban ma mindenki napról-napra többet tud Magyarországról, tudjuk, hogy megszabadult az osztrák uralom minden átkától és mi is nem csupán a kultúra védőbástyáját látjuk benne, hanem Középeurópának a déli és északi szlávok áradatával szemben álló őrszemét. Éppen ezért Olaszország a legszorosabb kapcsolatot keresi Magyarországgal és a régi békeállapotok helyreállításán fáradozik.

HÍREK

Olvasóinknak boldog, békeséges karácsonyi ünnepeket kívánunk.

Magyar emlékirat iskolaügyben. Bukarestben most tárgyalják az iskolaügyek rendezésének kérdését. Mi magyarok annál nagyobb aggodalommal várjuk ezeknek a tárgyalásoknak az eredményét, mert a magyarságnak semmiféle szervét és képviselőjét nem hallgatták meg az életbevágó döntések előtt. A magyarság alkalmat talált arra, hogy sérelmeit pontokba foglalva a király és parlament elé terjessze. Az emlékirat a következő kérdésekre terjed ki: 1. Panasz a régi magyar iskolatörvények hibás alkalmazása ellen. 2. A felekezeti iskola-épületeinek lefoglalása. 3. Az egyházi birtokok elvétele a földreform címén. 4. Az államsegélyek elvonása. 5. Eltűlése annak, hogy leányok fiúiskolákba járhassanak. 6. Eltűlése annak, hogy valamelyik felekezeti iskolát más felekezeti tanuló látogathassanak. 7. Panasszal élő iskolák fenyegetése a hatóságok által. 8. A katolikus egyház autonómiájának sérelmei. 9. A protestáns egyházak sérelmei. 10. Magyar felekezeti intézmények nyilvánossági jogának elvonása. Az emlékiratot az egyházak közösen szerkesztették meg.

Hódolat az Igazi nagyság előtt. A magyar közoktatásügyi miniszteriumban nagy értekezletet tartottak, amelyen egy indítvány kapcsán Petőfi emlékének megörökítését beszélék meg. Az értekezlet leke-

sen fogadta azt az indítványt, hogy Petőfi emlékezetét az országgyűlés törvényben is örökítse meg. Az aszódi gimnáziumnak, ahol Petőfi tanult, nagyobb földbirtokot fognak adományozni és a jövedelemből internátust létesítenek. Elhatározták, hogy Petőfinek a parlament épületében mellszobrot állítanak. Az értekezlet foglalkozott azzal az indítvánnyal is, hogy Petőfi képével adjanak ki bankjegyeket, arany és ezüst pénzeket.

Szolgáljon példaképen. F. hó 6-án újjászervezve megalakult a Homoródszentmártoni Ifjusági Egylet, melynek felekezeti különbség nélkül tagjai a legények 15 éves, a leányok 14 éves koruktól. A belépő tagok az Ifj. Egylet teljes közgyűlése előtt a következő fogadalmat teszik: „Én N. N. fogadom az én Istenemre és becsületszavamra, hogy az ifjuság becsületét és jó hírnevét sem szóval, sem tettel sehol sohasem rontom. Magamat tisztességes és becsületes ifjuhoz illően viselem mindenütt mindenkor. Az Ifjusági Egylet minden határozatának magamat alávetem, az Ifj. Egyl. vezetősége iránt mindig tisztelettel és engedelmességgel viselkedem.” A fogadalom letévése után az új tagokat ünnepélyesen beavatják. Az egylet tagjai választottak maguk közül egy leányt (Beke Ilona) és egy legényt (Fodor Ferenc) bírónak és 3—3 választmányi tagot (eskütet), kiknek kötelessége az ifjuság magaviseletét ellenőrizni. A tisztesség és becsület ellen vétőket az Ifj. Egylet bírósága kérdőre vonja, megindí, megbírságolja (5, 10, 20 Leu), súlyos vétség esetén javasolja közgyűlésnek, hogy zárja ki az Egylet a bűnöst kebeléből hosszabb vagy rövidebb időre. Az Ifj. Egylet hetenként tart egy-egy összejövetelt, melyen az ifjak gyakorolják magukat a szavalásban, a szabad előadásban, felolvasásban, számolási műveletekben, éneklésben, hallgatnak közismereti előadásokat és megbeszélgetik az ifjuság ügyes-bajos dolgait. Tervbe van véve egy Petőfi estély rendezése és 1—2 színelőadás is.

Lapunk jövő számának szétküldése a közbeeső ünnepek miatt egy nappal később, december 29 én fog megtörténni.

Egy kis magyar sziget életéből. Petőfi-ünnepélyt rendezett a mezőveresegyházai ifjuság december 10-én Török István ref. lelkész és Kovács Lajos ref. tanító vezetése alatt. A zsufolásig megtelt teremben az ünnepélyt a dalárda kezdte meg Petőfinek „Befordultam a konyhára” című népdalával. Majd Orbán János a Gyuláé szavalt dicséretreméltóan és könnyeket kicsalóan Szabolcska Mihály „Petőfi lelke” c. ünnepi ódáját. A halhatatlan költőt Török István ref. lelkész méltatta a hallgatóságot teljesen lebilincselő módon. Nagyon szépen énekelte szólóban Orbán János Gyuláé — Kovács Lajos ref. tan. harmonium kíséréte mellett — Petőfinek: „Fürdik a holdvilág az ég tengerében” c. népdalát. Ezekon kívül a műsor keretében szavaltak még Orbán Péter utász; Orbán István marcuk, Balog Márton presbíteré, Orbán János kulcsár, Orbán Péter G. és Vajda Lajos. Mindnyájan dicséretre érdemesek, ügyesek voltak. A dalárda a fentebb említett éneken kívül még énekelte Petőfinek „Éj van csend és nyugalomnak éje” c. énekét és „Juhász legény, szegény juhász legény” c. népdalát. Az önkéntes adakozóktól begyűlt összeg a Petőfi-alapra és iskolai célra fordítatik.

Mit érnek a szerződések? Eddig úgy tudtuk, hogy a nemzetközi szerződések az aláíró országokat

állandóan és minden esetben kötelezik. A román közoktatásügyi miniszter, Anghelescu ur, mostan más lelkét ad nekünk, magyaroknak. A miniszter tudvalevően nagy ellensége a felekezeti iskoláknak és éppen most, az új alkotmány révén, halálos csapást akar mérni az egyházak iskola-fenntartó jogára. Mikor Nagy Károly református püspök figyelmeztette, hogy a tervbevevő változtatások ellenkeznek a Párisban kötött kisebbségi szerződéssel, Anghelescu miniszter könnyedén azt felelte: „A liberális párt csak azokat a szerződéseket fogadhatja el, amiket maga is aláírt. Az ön által elsorolt szerződéseket a liberális kormány nem írta alá, tehát nem is fogadhatja el”. Egy szóval országos, sőt nemzetközi ügyek kisszerű pártügyekké törpülnek. Szép és emelkedett jogi felfogás!...

Zsidóellenes tüntetések. Irtunk arról a mozgalomról, amely a zsidó egyetemi hallgatók ellen Kolozsváron megindult. Azóta Bukarestben, Jassiban és Románia más nagyobb városában is zajos tüntetések folytak le a zsidók ellen. Bukarestben a katónaságnak is be kellett avatkoznia, az egyetemet a diákzavargások miatt bezárták. Emlegettük, hogy némely román politikusok a magyarság részét látják a zavar szításában. A kormány lapjai is a magyarságot szeretik bűnbakkul odaállítani. Hogy a gyanúsítás mennyire alaptalan, eléggé bizonyítja, hogy maga a román diákság tiltakozik a magyar diákok egyoldalú befejezése ellen.

Véres politikai merényletek. Amint egyik előző számunkban közöltük, Lengyelországban a nemzeti kisebbségek nagyszámu képviselőt küldtek a parlamentbe. A választások eredménye nagyon felbőszítette a lengyel nemzeti pártot. Kivált az új köztársasági elnök ellen nyilatkozott meg az elkeseredés. Amióta Narutovicz elnök hivatalát átvette, állandóan tüntettek ellene Varsó utcáin. A pártos düh végül véres kirobanásra vezetett: az elnököt egy merénylő három revolverlövéllyel halálra sebezte. Bulgáriában is föl-fölujlnak a zavargások. Itten a belügyminiszter autójára dobtak bombákat, amelyek sok embert megsebeztek. Maga a belügyminiszter sértetlen maradt.

A kenyér ára egy évig nem változik. Bukarestből jelentik: Sasu kereskedelmi miniszter a sajtó képviselői előtt a kenyérárak emelésére vonatkozólag kijelentette, hogy a kenyér ára változatlan marad egy évig. Az exporthatóságok utasítást kaptak, hogy élelmiszerszállítmányokat semmiesetre se engedjenek kivinni, míg bent az országban a szükséglet nincs biztosítva.

Budapest világfürdő. Ritka város dicsekedhetik olyan értékes természeti kincsekkel, mint Budapest. A Duna vonalán, tehát a város szívében, nagyszerű meleg források vannak, amelyeknek gyógyító ereje messze földről vonzza a reumás és köszvényes embereket a pompás berendezésű fürdőkhöz. Hír szerint mostan ezeket a fürdőket svájci tőkepénzzel még nagyobb mértékben ki akarják fejleszteni. Ha a nagyszabású tervek megvalósulnak Budapestből rövid idő alatt világfürdő lesz.

Fakivitel Magyarországra. December elsejével lejárt az az egyezmény, melynek értelmében Magyarország vasuti szerelvényeket bocsát a román államvasutak rendelkezésére, hogy azokon erdélyi fát szállítsa-

nak Magyarországra. Az egyezményt most Nagyváradon megújították. A magyar bizottság nyilatkozata szerint egyelőre nem jöhet sok vonat Erdélybe, mivel a magyar vasutak jelenleg cukorrépa és burgonya szállítással vannak elfoglalva. Mihelyt ezen tulesnek, bőségesen küldenek vonatokat Erdélybe. A most lejárt egyezmény értelmében a vagonok 70%-a felett. C. F. R. rendelkezett és csak 30%-át irányította a magyar vasutfelügyelőség. Az új egyezmény szerint 50-50%-ban rendelkezik a két állam az ide átfutott magyar vagonok fölött.

A lángoló vonat. A sokféle vasuti szerencsétlenség között különleges helyet foglal el az, amely nemrégiben Ploesti közelében Buda állomáson történt. Az állomás előtt egy husz tartányból álló petrolumvonat a holt vágányon történt kisiklásból kifolyólag tüzet fogott. A lángtenger hirtelen végigterjedt az egész vonaton úgy, hogy a lángok toronymagasságra csapkodtak. A kifolyó olaj gyorsan terjedt a raktárak felé, úgy hogy a Ploestiből oltásra kifutott segítségnek inkább a raktárak megmentésével kellett foglalkoznia, semhogy a petrolumot menthette volna meg. A kár több mint két és félmillió leu.

A török szultán feleségei. A mohamedán valás tudvalevően megengedi, hogy hívői több feleséget — háremet — tartsanak. A nemrégiben letett szultánnak három törvényes felesége van, az első ötven éves a második harminckettő, míg a harmadik csak tizenhat évet számlál. Ezekon kívül a szultán háremében még kétszáz nő volt, akiket a birodalom legszebb leányai közül válogattak össze. A törvényes feleségek követték a szultánt száműzetésébe, míg a többiek hirtelen meghódoltak az új uralomnak. Mostan a kormány férjhez akarja adni a volt szultán kedvenceit, ami nem is lesz nehéz dolog, mert nagyon szép nőkről van szó.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETELE

Mivel él a növény?

A közmondás azt mondja hogy: „*az ember nemcsak kenyérral él.*” És ez igaz is, mert a száraz kenyér bizony sovány koszt. Kell hozzá egy kis szalonna is, no meg vasárnap egy kis pecsenye is. Ha csak kenyéren élne az ember, akkor nem tudna erőt kifejteni, nem tudna dolgozni. Az erőt adó táplálék a hus. A husban van sok abból az anyagból, a mit *fehérjének* nevezünk. Nevét a tojás fehérjétől kapja, miután a tojás belseje is hasonló anyagból t. i. szintén fehérjéből áll. A növény is készít táplálkozása folyamán, fehérjeanyagokat, mert neki is szüksége van életé főtartásához a fehérjére. Fehérjeanyag felhalmozódik pl. a magvakban. Ha paszulyt, borsót, vagy lencsét eszünk, nemcsak keményítőt kapunk táplálékkul, mint a burgonyával, hanem egyuttal fehérjét is, mert a paszuly, borsó és lencse

magjában a keményítő mellett sok fehérjeanyag is fel van halmozódva, még pedig azért, hogy a paszulyból kikelő növénykének meglegyen minden tápláléka, a mi neki az új levelek és gyökerek képzésére szükséges.

A buzalisztben is van fehérje. Ezt *sikérnek* szoktuk nevezni. A finomabb fajta buzalisztben több a siker, mint gyengébb minőségűben. Amelyik lisztnek több a sikértartalma, annak tészáját jobban ki lehet nyújtani, rétest is lehet belőle sütni, míg a gyengébb minőségű buzalisztből — kenyeret ugyan igen, de rétest már nem lehet sütni. Ezért volt külföldön kapós a magyar liszt, mert annak nagy a sikértartalma, ellenben a német- és angolországinak kevés a sikértartalma. Északi Németországban nemcsak hogy rétest nem tudnak sütni az odavaló lisztből, de még a házi kenyerek is gyenge és kenyér helyett inkább sóban főtt burgonyát esznek a hus mellé.

Hogy az elvetett magból új növényke keljen ki, ahhoz nem elég, hogy a magban a keményítő, mint lisztes anyag fel legyen halmozva, hanem szükséges, hogy a magban fehérjeanyag is legyen bár csekélyebb mértékben, de mégis legyen. A buza szemben több a fehérjeanyag, annak nagyobb a sikértartalma, ellenben a rozsbán, árpában és zabban kevesebb van, még kevesebb a rizsben, amelynek lisztje ugyan a legfinomabb, de legkevésbé dolgozható fel tésztaává, kenyeret abból sütni nem lehet. A rizs lisztjéből azonban a puder készül, amit a hölgyek puderezésre használnak, ez a legfinomabb liszt. A rizs ugyan jó tápláléka az embernek, de hogy tisztán abból táplálkozzék az ember, ahhoz nagyon sokat kell enni belőle. A kínai nép főleg rizsből él. Az ilyen embernek azután nagy a hasa, mert a táplálékból igen sokat kell naponta magába vennie. Ez azért van, mert a rizsben aránylag kevés a fehérje.

A felvidéki tót főleg burgonyával él. A burgonyában szintén főleg csak keményítő van felhalmozva, fehérje nagyon kevés van benne. Azért a tótnak naponta igen nagy mennyiségű burgonyát kell ennie, hogy jól lakják és ennek folytán neki is aránytalanul nagy a hasa. Amellett a burgonyán élő tót nem képes annyi erőt kifejteni, mint a kenyéren és huson élő ember. De azért egy kevés fehérjeanyag a burgonya gumójában is van lerakározva, főleg a héj alatti rétegben, mert a gumóból kikelő új sarjnak szintén szüksége van új leveleinek és új gyökereinek a [felépítéséhez a fehérje anyagra is a keményítő mellett. Ezt a fehérjeanyagot a növény a zöld levélben képződött cukorból készíti, amihez azután azokat az anyagokat is fölhasználja, amiket a gyökér a földből fölvesz.

Elsősorban *nitrogénre* van szüksége a növénynek, hogy fehérjeanyagokat készíthessen. *A nitrogén a növénynek a víz és a levegő szén-savja után a legfonto*

sabb tápláléka. A mult számban említettem, hogy a levegőnek nagyobb felét nitrogéngáz képezi, de ez a szabad, gáznemű nitrogén a levegőben a legtöbb növényre nézve hasznavehetetlen, mert azt a legtöbb növény nem tudja megemészteni. Hogy a növény fehérjékben gyarapodjék, ahhoz a talajban lévő nitrogéntartalmu anyagok kellene. Ezeket szolgáltatja elsősorban az istállótrágya. Az ebben lévő növényi és állati hulladékanyagok szolgáltatják a növénynek a nitrogéntartalmu tápláló anyagokat. A legtöbb növény a salétrom-sóból veszi föl a nitrogén táplálékot. A salétromsó a vízben könnyen oldódik és a gyökér által a vízzel együtt könnyen felszívható.

Már kevésbé megfelelő az *ammonidk*, mert annak elébb salétromsóvá kell átalakulnia, hogy a növény fölvehesse és megemészthesse. A legtöbb esetben a talajban lévő nitrogéntartalmu trágyaanyag mennyisége szabja meg a talaj termő erejét. Ha a talajban sok a bomló szervező anyag, állati és növényi hulladék, akkor legtöbb növény szépen diszlik ottan; ellenben ha nitrogénben van hiány a talajban, akkor a növények gyengén fejlődnek. Tehát hogy sovány vagy kövér kosztot van-e a növény, azt első sorban a talajban lévő nitrogén-tartalmu tápláló anyag mennyisége szabja meg.

Van azonban kivétel is. Van egy csoportja a növényeknek, amelynek az a képessége, hogy akkor is szépen diszlik, ha a talajban nincsen nitrogéntartalmu tápláló anyag, mert ez a növénycsoport arra van képesítve, hogy a levegőben szabadon ömlő gáznemű nitrogén magába fölvenni és megemészteni képes. Ezek a növények az ugynevezett *pillangós virágu növények*, amelyek közé a *lóhere*, a *lucerna*, a *bükköny*, a *borsó*, a *bab*, a *csillagfürt*, a *baltacim stb. tartozik*. Ezek a növények a sovány homokon is megteremnek és testök fehérjeanyagokban gyarapszik. dacára annak, hogy a talajban alig van egy kevés nitrogéntartalmu tápláló anyag. A pillangósvirágu növényeknek ugyanis az a sajátosságuk, hogy gyökérükön apró gumócskák fejlődnek, amelyek az illető növényt arra képesítik, hogy a levegő szabad gáznemű nitrogénjét megemészteszik és ezáltal maguknak pótolják a talajban hiányzó nitrogéntartalmu tápláló anyagot. A többi művelési növényeink erre nem képesek, csakis a pillangósviráguak.

A *pillangósvirágu* növény a sovány talajon fölhasználja a levegő nitrogénjét és gyarapszik fehérjeanyagokban, csakugy, mint ahogyan másféle növény a kövér földön gyarapszik; ha aztán a *pillangós virágu növényt, lóherét, lucernát stb. fejlődése java korában, tehát virágzaskor alászántjuk, akkor ezzel megtrágyázzuk a sovány földet és képessé tesszük, hogy azon másféle növény is buján fejlődhessen. Ezt az eljárást hívjuk zöldtrágyázásnak. A zöldtrágyázás ott divik, ahol kevés az istállótrágya és sovány*

a föld. Erre a célra leginkább a *csillagfürtöt* szokták használni, mert ez legalkalmasabb arra. Nálunk leginkább a *fehér csillagfürt* ajánlható arra, ez nálunk nagyon szépen diszlik, nagyra nő, 1 m. magasra, dusan elágazik és sok levelet hajt, úgy hogyha azt alászántjuk, akkor nagy tömeg zöld trágyával gyarapítjuk a talajt. Németországban a *sárga csillagfürt* elterjedtebb, de az nálunk silányabbul fejlődik és sokkal törpebb marad. (A kék csillagfürtöt nem annyira trágyának, mint inkább kávépótléknak használják t. i. a magját). A pillangósvirágu növények gyökerén azok a gumócskák, melyek a növényt a szabad nitrogén megemésztesésére képesítik, csakis sovány földön képződnek, kövér talajon alig fejlődnek ki, mert ott nincs rájuk szükség. Hogy azonban a növény fehérjeanyagokat készíthessen, ahhoz még a nitrogén is kevés, mert ahhoz még egyéb táplálóanyag is kell. Ezt is elmondjuk a következőkben.

Dr. Péter Béla.

A földbirtok-reform.

Irta: Dr. gr. Bethlen György.

A földbirtokreformról, vagy agrárreformról, amely mostan áll végrehajtás alatt, mindig azt hallottuk, hogy az azért szükséges, hogy a földdel nem bíró földműveseknek földet adjunk.

Ha az erdélyi agrártörvényt összehasonlítjuk a régi Romániára szóló törvénnyel, azt látjuk, hogy nagy különbség van a kettő között. Nálunk kisebb árért veszik el a földet a birtokostól. Egy 10—12 ezer leus hold földért 1000—1500 leu árú értékpapírt fog az erdélyi birtokos kapni, amely ötös kamatot fog hozni. Hallottunk hatvan leus és még annál is kisebb árákról is. Nálunk sokkal kevesebb földet hagynak meg a birtokosnak, mint a bojároknak a régi Romániában. Nálunk az erdőkét is elveszik, a régi Romániában nem.

Azt kellene várunk ezek fejében, hogy az itteni földművesek, legyenek azok románok, magyarok vagy szászok, egyenlően fognak kapni földet és olyan olcsón, majdnem azt lehetne mondani, hogy ingyen, ahogy azt a birtokostól elvették.

Azt hisszük, hogy a föld ára, amíg az a földművelőknek fog jutni, nagyon meg fog drágulni. A bizottságok, mérnökök napidíjait, a miniszterek jelenlétében eszem-iszom dinom-danom mellett rendezett földosztó ünnepélyek költségét, — mikor néha egy-egy vármegye összes faluinak megbizottjai két-három napig kellett, hogy utazzanak gyalog, kocsin vagy vasuton — ki fogja megfizetni, ha nem az adózó polgárok vagy azok, akik a földet fogják kapni?

Azután miket láunk és hallunk?

Egyik faluban a református eklézsia, mivel a régi időben az államnak adta át iskoláját, egy belső telkére

uj iskolát akart építeni. Össze volt már hordva az építőanyag is a telekre. A románoknak van iskolájuk abban a faluban. Mégis az agrárbizottság elveszi a reformátusok telkét és odaitéli román iskola céljára.

Sok olyan birtokos, aki attól fél, hogy birtokát elveszik, majdnem ingyen, hogy ne károsodjék olyan nagyon, még fele áron is odaadja a földjét. Román papok, tanítók, városi tisztviselők 10—20 és több holdakat megvesznek az agrárbizottságok engedélyével. Megvesz három földműves összesen 18 holdat. A törvény ezt megengedi. Jön egy ezredes, aki vágyik arra a földre és ezért a bizottság nem adja a földművelőknek a földet, akik ezt a tulajdonostól megvették.

Ismerünk egy többezer holdas birtokot, melyet majdnem egészen kisajátítottak. Magyar és sváb a falu lakossága, akik egyenként 2—3 holdat fognak abból kapni, egy *szomszédos* román falu gazdái ellenben 7 holdat.

Egy faluban a budapesti Altruista banktól vettek magyar gazdák földet, amelynek árát már régen kifizették, de az áttelekkönyvezés nem történt meg a háború miatt. Az agrárbizottság el akarja földjüket venni. Ugyanabban a faluban, ugyanabban az időben román gazdák vettek földet, ez sincsen még áttelekkönyvezve, de tőlük még meg sem kérdik, hogy miért nincsen az ő nevükön, békében hagyják őket.

Telepes gazdáink kis földjeit kisajátítják.

A csiki volt székely határőrezred és a székely közbirtokosságok erdeit el akarják venni, ugyanakkor a naszódi volt román határőrezred erdeit nem bántják.

A szászok is ugyanígy panaszkodnak, mint mi, az agrárreform miatt.

De azt gondoljuk, elég lesz ez a néhány példa, félünk, hogy, ha folytatnók, soha sem végezhetnők be a sort.

Nem is azért irtuk ezeket a szent karácsony napjára, a békesség ünnepnapjára, hogy gyűlöletet ébresszünk bárkiben is.

Épen csak azt akartuk bebizonyítani, hogy mennyire nem az történik az agrárreform jelszava alatt, amit éveken át ígértek nekünk. Azt akarjuk, hogy az igazság végre győzedelmeskedjék, hogy a magyar gazdákon elkövetett igazságtalanságok szűnjenek meg, mert csak akkor kezdhetnek begyógyulni azok a sebek, amelyeket a földreform Erdélynek, románoknak, magyarnak, szásznak, svábnak, egyformán okoz!

Nem szabad sertéseket külföldre szállítani. A kereskedelemügyi miniszter újra közhírré teszi, hogy azok a sertéskiviteli engedélyek, amelyeket december 15-ig nem használtak föl, érvényüket veszítik, mivel a jelzett idő után a sertéskivitel teljesen megszűnik. Az

egyik szász gazdasági lap az intézkedés kapcsán kifejti, hogy a földfelosztás amúgy is a sertésállomány nagymértékű elszaporodására fog vezetni, mivel a földműves nép a mai viszonyok között mind kevesebb gabonát fog termelni és főgondját az állattenyésztésre fogja fordítani. A szigorú kiviteli intézkedésekre tehát nem igen van szükség.

A májméteiy pusztítása. Nap-nap után érkeznek panaszok a gazdaközönség köréből, hogy dacára a száraz nyárnak, a juhok és szarvasmarhák között járványszerűen lépett fel a méteiykór. Még pedig olyan vidékeken is, ahol eddig hírből sem ismerték. Az oka ennek abban keresendő, hogy a nagy szárazságban a jószágot olyan volt mocsaras legelőkre is hajtották, amelyeket máskor kerültek. Mert ezeken a vizes legelőkön szedi fel az állat a fertőzés csiréit. Ezek a peték csakhamar a májba vándorolnak és ott kifejlődve, elszaporodva az állat vérére szivják, a májban súlyos gyuladást okoznak. Ennek következményei: emésztési zavarok, hasmenés, erős lesóványodás, a tej elapadása, vizenyős daganatok a torok táján stb. Végül az egyre soványodó állat annyira elgyengül, hogy elhull, hacsak mészáros potom áron meg nem veszi a leromlott állatot. Vannak évek és vidékek, ahol az állatállomány 60—80%-a is elpusztult és a gazda tehetetlenül állott a bajjal szemben. Mindezekből könnyen feifogható, milyen nagy jelentősége van a méteiykór elleni küzdelemnek. Marek professzor, a Budapesti Állatorvosi Főiskola professzora találta fel ennek a járváynak teljesen biztos hatású gyógyszerét. A „Distoll” ez, amely már néhány napi használat után előli a méteiyeket, az állatok már néhány nap múlva újra jó étvágygal esznek, szőrük visszanyeri régi fényét és a gyapju kezd ismét kinőni, az állatok súlyban gyarapodnak úgy, hogy ez a gyarapodás a testsúly 25—30%-ra is rug. A Distollal való kísérletek bámulatos eredményei messze külföldön is ismeretesek. Dániában minden gazda ezzel óvja marhaállományát. Az angol földművelésügyi miniszterium hivatalos jelentése alapján, használata a tengerentúli gyarmatokban is elterjedt. Jól teszik tehát a mi gazdáink is, ha méteiygyanus állataikat Distollal kezelik. Ha csak néhány kilogrammot gyarapodik súlyban az állat, már ingyen volt a gyógykezelés.

Cukor a méhészeknek. Az erdélyrészi méhészegyesületet a nagy számban beérkezett elkeseredett hangu levelek azon elhatározásra bírták, hogy az idei őszön is szerezzon be a méhészek részére olcsó cukrot. Ez ügyben folytatott tárgyalásai kedvező mederben haladnak, melynek eredményéről a „Méhészeti Közlöny” jövő havi száma fog beszámolni. A kiosztásra kerülő cukor ez alkalommal is olcsóbb lesz, mint a vásárolt cukoráraknál. Az E. M. E. felh

méhésztársainkat, hogy vessenek számot cukorszükségletükkel úgy, hogy a megrendelésre vonatkozó felhívás kibocsátása alkalmával szükségletük azonnal közzölhető legyen s miután a cukor árának csak előzetes beküldése esetén küldheti meg a cukrot, idejében gondoskodjanak a megfelelő összegről is.

Megegyei állattenyésztési bizottságok. A Földm. Miniszter 735—922. sz. határozattal, minden megye székhelyén állattenyésztési bizottság szervezését rendelte el. Ezen bizottságnak hivatalból tagjai: a prefectus, mint elnök, a város polgármestere, a megyei főállatorvos, a járási, állami s a városi helyhatósági állatorvosok és a gazdasági tanácsos. A többi tagot a prefectus nevezi ki. A bizottság feladata az állattenyésztési magántevékenységet támogatni s az állattenyésztés fejlesztésére a Földmívelésügyi Miniszterhez előterjesztést tenni.

Megjelent az Erdélyi Gazdák zsebnaptára az 1923. évre, mely mint gazdasági szaknaptár egyedüli Románia területén, gazdag tartalmánál fogva egy kis mezőgazdasági lexikon gyanánt használható. A naptár magában foglalja az országos vásárok jegyzékét is. Ára 20 leu. Legalább 5 darab megrendelése esetén darabonként 15 leu. Megrendelhető az Erdélyi gazda kiadóhivatalában, Kolozsvárt Attila utca 10. szám.

Piaci árak Marosvásárhelyen. Buza 60—70, tengeri 50—60, árpa 44—46, zab 28—32, burgonya 15—20, alma 40—45, körte 45—50, paszuly fehér 65—70, gránát 75—80, leu vékánként (á 20 liter). — Tehéntej 4—4.50 leu literenként, Tea vaj 65—70 leu kg.-ként. Váasztott malac 200—250 leu darabonként. Hízott sertés élősúlyban 26—28 leu klg.-kint.

Fél kg. gyapju vagy két kg. sajt árával megmentheti birkáját a pusztulástól!!

DISTOL

biztosan meggyógyítja mételykóros juhait és szarvasmarháit!

DISTOL

Egyszerű a kezelés! Biztos a gyógyulás!

Kapható Gergely F. utóda drogériájában Cluj - Kolozsvár.

Gea-Krayer Drogueriájában, Temesvár, — Hietsch & Co. chem. laboratóriumában, Szászsebes, — Dr. Guttmann Béla gyógyszer-tárában, Szatmár. — Krafft és Hubert Drogueriájában, Brassó, — Lukács László gyógyszer-tárában, Kézdivásárhely. Továbbá bármely gyógyszer-tárban.

Ne várjon addig míg állatja leromlik.

Lloyd 1244

Iparosképzés.

Főszóalás az iparosliceumok ügyében.

A „Magyar Nép“ Ipari rovatában egy igen értékes és megzivilendő cikk látott napvilágot „Tanulnia kell az iparosnak“ cím alatt.

Cikkíró ur igyekezett a legjobb indulattal utmutatója, kalauzóljaja lenni az iparos osztálynak.

Valljuk be, hogy ma, de főleg amióta az egyes szakmák, iparágak felett a túlzásba ment, istentelen szervezetek az őrangyalok, valósággal a züllés útján van az ipar. Ma, amikor számításba véve azon körülményeket is, hogy bármilyen ipari termék a szállítási és vám-költségekkel együtt is lényegesen olcsóbb s megfelelőbb, mint a mi hazai termelésünk s ezáltal lépésről-lépésre szorul ki a kézi-iparunk termelése, ilyen időben — mondom — a szakszervezetek olyan lehetetlen kötelezettségeket követelnek az amugy is anyagi gondokkal küzdő vállalkozóktól, hogy amikor a termelvények piacra kerülnek, túl magas áruknál fogva nincs keresletük.

Ezeket a bajokat nagyban és részleteiben ma már mindenki ismeri és érzi, de orvoslására a baj okát igen kevesen találták meg.

Keressünk az intelligens munkást? Ez ma kényes kérdést. *Lehet-e elképzelni jóakarát, hit, szorgalom nélkül intelligenciát?* Nem!

Milyen a hit nélkül élő iparos? Reggel felkel, alaposan kizugolódja magát, aztán unottan elmegy munkahelyére, de nem kedvvel, nem szeretettel, hanem zugolódással, ott várja a jelt a munkakezdéshez és ügyel arra, hogy egy fél perccel se kezdjen hamarább, mint a szervezet által megállapított idő, mert akkor. nézete szerint, a vállalkozó milliomos lesz. Munkaideje alatt lesi az alkalmat, hogy a felügyelő tekintetét levegye róla s akkor eltölti az időt. Munkabe-fejezés ideje előtt már 1, esetleg egy s fél órával előtte figyel, hogy a percek miként telnek, nehogy a vállalkozó javára essen egy fél perc is.

A többség persze nemesebben érez. Ám akinek lelke nincs megmételvezve, azt a nagyhatalmu szervezet elé citálják és kijelentik, hogy ha nem viselkedik öntudatos munkáshoz illően és ha többet szal- lit mint az a másik, úgy kiközösítik és lehetetlenné teszik a munkaalkalomra. — Ez az öntudat? Te- kintély? Erről jobb nem is szólni. Látunk öreg, becsületes, munkában megörnyedt munkásokat, akik-

nek szárnyaik, tanításaik alól sok-sok ifju munkás került ki s a hála az, hogy egyik-másik ifjunc kihívóan a szemébe nevet az öreg munkásnak s odavágja: Nem negyvennyolcban vagyunk öreg. Nem ért már maga hozzá. Most változott a világ, nem a gazda kell, hogy éljen, hanem a vértizzadó munkás.

Tudjuk esetet, hogy egy vállalkozó, kinek egyébként nagy családja volt, munkásokat alkalmazott. Hosszabb időre a munkája megcsappant, de munkásait, akik szintén családos emberek voltak, télvíz idején nem akarta kezesetnélkül hagyni és közölte munkásaival: — Emberek, magok tudják s látják, hogy már hetek óta alig van munka, de tudva azt, hogy maguknak is családjuk van, maguknak is élni kell, bár az a kis pénzem erőtlenítődik fel, amit hosszú évek után tudtam az én egy szerű, igénytelen életmódommal megtakarítani, arra az időre, míg Isten akaratából újból megjön a munka, érjék be az eddig élvezett fizetésük kétharmada s így meg tudunk birkózni a nehézségekkel.

válasz?

hegyi a földet. Egész fizetés kell, ha nem tud fölgy zárja be a műhelyt. — Természetes, a hangos a munkások voltak, akik dolgozni nem, vagy inkább is gyengén tudnak. Azok a munkások, akik komolyan látják el munkájukat s akik meg tudják a helyzet szavát, szóval a komolyabb elemek, akik fájdalommal a lelkükben hallgattak.

a s ehhez hasonló állapotok azok, amikben nagy szerepe van a szervezetnek.

Tegyük hasonlatot. Egy tisztviselő keres havonként 1500—2000 Leut. Lakása ízléssel buorított, családja gondosan ruházott, gyermekei magánórákon az iskolákat kívül is tanulnak. Egy munkás keres havonként 3—4 ezer Leut, de sok esetben 5 ezer Leut is. Lakásának buorzata gondozatlan, ruházódása harmadrendű, gyermekei sokszor a kellő iskolai képzéstől is elvonva. Hát ez mi? — Az, hogy nincs kellő intelligencia s így nincs belátás sem az élet irányítására. Fontos az iparosképzés, de bár ideális, gondolom, az ismeretterjesztő előadások nem járnak elég gyors eredménnyel, holott gyors segítségre van szükség, amennyiben mindenféle iparosnak nagy szüksége van számtani, egyszerű könyvviteli, földrajzi, természetrajzi, állattani, növénytani, egészségügyi, szabadkézirajz, geometriai, magyar, román és németnyelviani, történelmi és hittani ismeretre. Épen ezért célszerű volna állam segítségével az egyházi iskolákat igénybe venni és azok tanítóit, tanárait, papjait kellő díjazás mellett megbérezni azzal, hogy munkásliceumokat létesítsenek. Ezeket 2—3 évre kellene tervezni 3—3 havi tanidővel, azután a tanulókat egy évi egyetemes tudással, szintén 3 havi tanidővel s munkás érettségi

bizonyítvánnyal, illetve dokumentummal ellátni. Így talán-talán elérhetjük a célt, hogy intelligens elsőrangú munkásaink legyenek és a külföld előtt is felkarolt munkavállalataink.

Szemléltő.

Az ipari oktatás ügyében a Kolozsvári Ipari kamara keblében megbeszélések folytak. Megállapodtak abban, hogy kiképzési alapul a tizennégy éves életkört tekintik. A tanoncokat a felvétel előtt testi egészségük szempontjából megvizsgálandónak tartják. Szükségesnek látják egy felső iparművészeti szakiskola felállítását is.

A maximált liszt. Folyó hó 12 én életbe lépett a lisztmaximálási rendelet. E szerint ezentul csak kétféle lisztet lehet örölni, Nagyban való eladás esetén a malom a fehér lisztet 5.70 leu, a kenyérnekvalót 3.50 leu-ba adhatja, zsákolásért különként 25 bánt számolhat föl a malom. A kereskedő erre csak 25 bánt hasznot üthet a maga javára. A rendeletnek káros hatásai vannak. Először a buza árának emelkedését megakasztja. Másodszor ugy a malomnak, mint a lisztkereskedőnek csekély hasznot biztosít. A kereskedő 25 bánt átlagos haszna ugyanis meg van terhelve egyfelől 4 bánt forgalmi adóval, a papírzsácko 14—18 bántis árával és még a porlással.

Börpiac. Nyersbőrarak: Szopóborju 7 kg.-ig 32—33, 7—15 kg.-ig 24—25, 16—25 kg.-ig 26, 26 kg.-tól fölfele 27—28 leu. Bivalybörök 20%-al olcsóbbak. Nyersfaggyu 19—20, olvasztott 32 leu. Lábzsir 34 leu kilója.

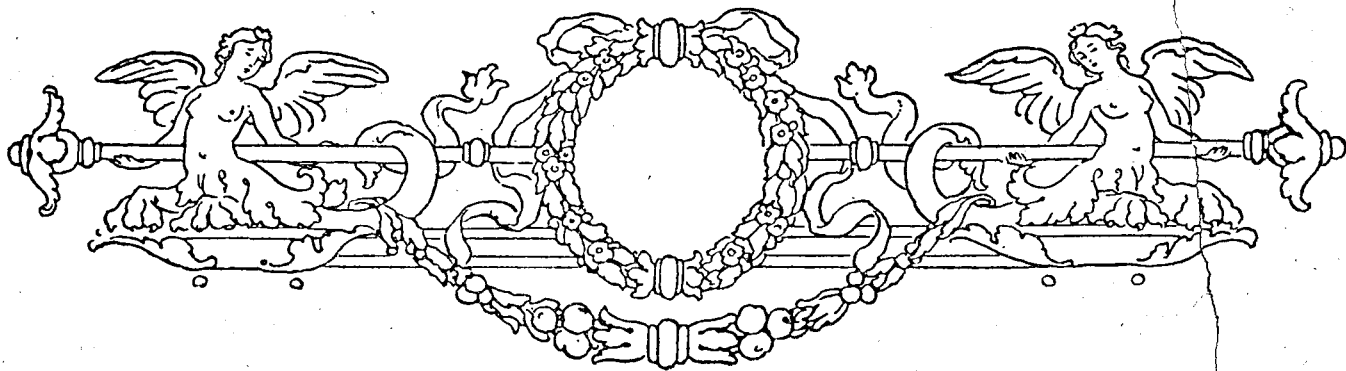
Husipar. Sertésarak: Kolozsváron zsirsertés kilója élősúlyban 32—34, a hussertés 24—30 leu. Bánfi-hunyadon 30 leuban kétmázsás zsirsertést lehetett kapni.

Fűszer és gyarmatáru. Kávét kilója minőség szerint 54—95, rizs 15.50—26, tea 100—135, cacao 35—41, koszorustüge 22, meggyoró 65, mandula 86—90, mazsola 86—96, bors 40, szegfűbors 28, szegfűszeg 125, fahéj 42, édespaprika 100, félédes 65, harmadrendű rózsa 35 leu. Cseh kristálycukor 24—25 leu. Narancs ládánként 920, citrom 700 leu.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1922. december 19. —

1 dollár	= 166—	Leu.
1 francia frank	= 12.50	"
1 svájci frank	= 31.80	"
1 olasz líra	= 8.30	"
1 cseh korona	= 4.70	"
100 német márka	= 2.65	"
100 magyar korona	= 7.40	"

Karácsony.

Ujra szállnak angyalok,
Itt van újra Betlehem,
Pásztoroknak a mezőn,
— Énekelve mennybe fenn, —
A sok angyal megjelent.

Ujra szállnak csillagok
Bűvös-bájos éjjen át;
Tarka fény ragyogja be
A nagy házak ablakát.
S boldog minden-egy család.

Ujra szállnak fölfele,
Mennyországba, sóhajok; —
Sok kis angyal fölviszed
S az Istennek átadod
Azt a sok könny-csillagot?...

Földes Zoltán.

Költők — próféták.

A nemzeti élet munkája nem egy társadalmi osztály kiváltsága, mindenki részt vesz benne: kapával, ekével, tüvel, tolal, ésszel, szívvél vagy lenyérrel. S a nemzeti élet szempontjából minden munka egyaránt értékes, mindegyik egyformán szükséges, mert nélküle megakad a nagy gépezet. De ha a munka közös is, a munkaezők nem egyneműek; nemcsak géprészekre van szükség, hanem vezetőkre is: a szellemi és a testi munka együtt adja a társadalom egészséges életműködését.

Mindnyájan a nemzet napszamosai vagyunk, de más-más műhelyben. Világítók és útmutatók nélkül nincs nemzet, csak öntudatlan tömegélet. Ezt a vezetést végzik az államférfiak, tudósok, költők, írók.

Igy volt a magyar nemzet életében is a XIX. század elején, abban a korban, melynek forrongó átalakulását pár sorban beakarjuk mutatni. Ez a kor a XIX. század eleje, számokban megjelölve: 1800—1848. Ez a kor évszázak mulasztását pótolta s méltán lehet a második honfoglalásnak nevezni.

A testvérmarc, a 150 éves török hódoltság leőrlötte az előző dicső magyar korszak életerejét. Csak egy

lapot nyitunk fel ennek a zivatáros időnek történetéből, csak 15 év csapásait mondjuk el néhány száraz adataiban, a helyzet megvilágítása céljából.

1511-ben pestis dühöngött Magyarországon, amely eltemette a népesség felét. 1514-ben a parasztlázadás megszámlálhatatlan ezreket tört kerékbe s hirtől karóba. 1526-ban 22 ezer vitéz maradt a m... csatáléren, 12 vármegye pusztult el, több min... er magyar foglyot fűzött rabszjira a török s... el az igaz-hivők földjére.

S ez így ment évről-évre: a rablánc csörgött, pusztultunk, veszelhető a nemzet vereszesége a... Mikor a töröktől megszabadult... az osztrák. Ez sem volt sokkal különb a török... snél. Az osztrák is jól értett hozzá, hogyan kell p... lá változtatni egy nemzet történetét. A török basá... elmehettek volna leckeórákra Kollonichhoz. Az osztrák... kihuzta a földet a lábunk alól. Mert neki tartományi... volt szüksége, amelynek zsírjából éljen. Elzárta alk... nányunkat. Némi szellemi és gazdasági életet engedett, de jól vigyázott rá, nehogy a nyakára nőjünk. Aztán neki is fegyveres ügyei akadtak: ott voltak Mária Terézia ki-egyenlített számlái, majd jöttek a Napóleoni hábo-ruk... szegény magyar nemzetnek végig kellett öntöznie vérével egész Európát.

És ezen közben folyt az elnértetés minden formában, egyszer anyai simogatással, máskor kor-báccsal. Főnemeseinket Mária Terézia Bécsbe csalogatta, ott is kötötte őket házassági kötelekkel vagy hivatalokkal s ezek a mágnások elveszték a magyar nemzetre nézve: gyermekeik már a nevüket sem tudták kimondani becsületesen magyarul. Csak birtokaik mutatták, hogy magyarok. S birtokaik jövedelme, a sok millió uszott a világváros, Bécs torkába. Akik legtöbbet tehettek volna a nemzet művelődéséért, idegenekké lettek. És II. József még a magyar parasztot is fekete-sárgára akarta meszelni: elrendelte, hogy az iskolákban németül kell tanítani...

Lehet-e csodállkozni, ha ilyen nyomoruságos viszonyok közt a XIX. század elején ott dideregtek egyetlen művelődési központ nélkül? Nem volt egyetlen nagyszabású kulturintézetünk, nem volt iparunk;

gazdasági életünk, hitelünk: kontózás a falu zsidajánál, kereskedelmünk legfennebb a nagyobb városokban, ahol drága pénzen vásárolhattuk az osztrák rongyot.

Ilyen világban született Petőfi. Ez a sötét, kietlen terület várta a munkáskezeket: a bölcseket, akik világot gyujtsanak, a prófétákat, akik felzavarják a lelkiismereteket, Isten szolgáit, akik ígét hirdessenek és dolgozó tenyereket, amelyek szántsanak, vessenek, téglát hordjanak.

És lassankint megjelennek.

Ilyenképen Széchenyi István gróf az első a pordon. Ő az első igazi próféta, aki megnyitja a nemzet szeméit. Első igazi államférfi magyar földön, kinek látóköre befutja egész Európát s keze evangéliumot ír nemzetének. Az egész magyar politikai élet már évszázak óta meddő sérelmi politikában olvadt fel. Védtek az alkotmányt. Hiszen jó is volt védeni az osztrákkal szemben, de elvégre az az alkotmány nemesi alkotmány volt csupán, 500 ezer nemes tulajdona. Széchenyi látja meg először, hogy ki kell cserélnünk az államgépezet egész szerkezetét, mert elévült már. Mi az az 500 ezer nemes? Daráznak sok, méhnek kevés. Minél több magyar, ez az első feladat. Ha ennek az ősi alkotmány az ellensége, bontsuk le, mert falat építhetünk újat, nagyobbat, hogy minél többen elérhesünk a várban. Akkor leszünk legerősebbek, ha mindannyian benne leszünk. És ne a paragrafuson rágódjunk, mert a paragrafus még nem mentett meg egy országot sem. Gazdagodjunk. Apáink vére öntözte ezt a földet, azért olyan termékeny, menjünk tehát kincset ásni, de mindnyájan menjünk, nemes és jobbágy egyaránt. Hiszen nem tudunk gazdálkodni. Nem ismerjük földünket. Egész gazdálkodásunk földtúrás. Annyi föld marad itt értékesítés nélkül, hogy egy ország megélhetne belőle. Teremtünk ipart, kereskedelmet, mert minden fillér, amely itt marad, kettős haszna az országnak: nekünk marad s nem lesz az osztráké.

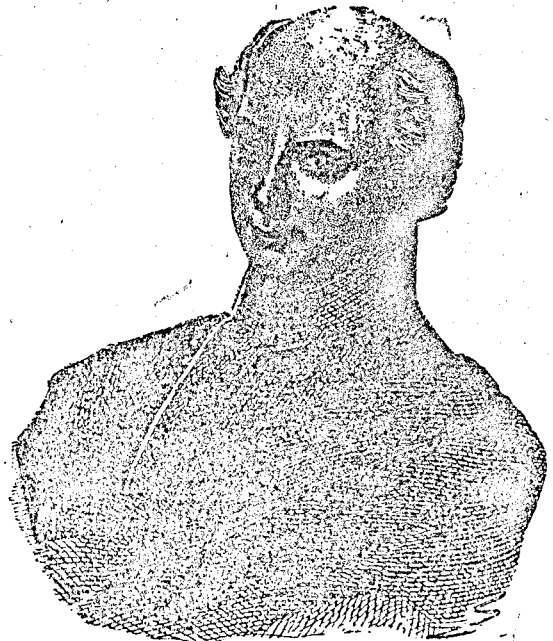
Az állam anyagi életfeltételeit kell tehát Széchenyi szerint fejleszteni, a többi jön magától; gazdag ország mindent megvehet; pénzen alkotmányt is lehet vásárolni. Gazdag ország s minél több magyar, ez a jövő Magyarországa. Ez a Magyarország nem volt, ez csak lesz. Ez az első józan magyar politikai hitvallás s ez az első igazi demokrata hang magyar államférfi ajkáról. Első bölcs képviselője a magyar fajszeretnek. Ezért nevezte őt Kossuth a legnagyobb magyarnak.

A nemzet másik nagy fényessége: Kossuth. Nem a gazdasági élet fellendülésétől várta a babiloni rabság végét, hanem a politikai szabadság melegétől. Az ő hitvallása szerint a szabadság az első paragrafus az államéletben, a többi jön magától, mert a politikai szabadság magával hoz mindent.

Vajjon kinek volt igaza??...

Két nagy ellentét harcolt tehát egymással, de legalább volt harc, volt élet, ezer és ezer szív lángolt, ezer és ezer kéz tevékenykedett a nemzeti élet érdekében. És ez a küzdelem átalakítja lassankint államéletünk belső szervezetét s 1848 meghozza a félszázados forrongás eredményét: a független, demokratikus Magyarországot.

De hát a költők s az írók is hősi munkát végeztek ebben a nemzetátformáló tevékenységben. Egy cél vezette őket is: a magyar faj megmentése. Ők az irodalommal akarták a nemzeti életet biztosítani, ők kulturéletet akartak teremteni. Mert Ausztria gondoskodott róla, hogy időnkint magyargyalázó cikkek helyeződjenek el külföldi lapokban a magyar vadságról, a magyar kulturálatlanságról. És legelőször éppen ott, a fényes császárvárosban vették észre Mária Terézia magyar testőrei azt a szomorú igazságot, hogy ez bizony igaz, csakugyan el vagyunk maradva — önhibánkon kívül ugyan, de nincs semmink, nincs irodalmunk. Üres kézzel állunk művelt népek piacán s nincs semmi kulturértékünk, amit kiállithatnánk. És a Bessenyeiek Bánócyak, Barcsayak, Naláczyak, ezek a lelkes testőrök nekifogtak, ott fenn az ezer élvezetet kínáló világvárosban éjnek idején, mécsfény mellett pótolgatják hiányos képzettségeiket, idegen nyelveket tanulnak, fordítgatni kezdik az idegen irodalmak termékeit, tolmácsolják legalább az idegen szellem gondolatait magyar nyelven, hadd legyen olyan amilyen magyar irodalom.

Kölcsey Ferencz

És odahaza is támadnak hasonló lelkes isteniak: Kölcseyek, Berzsenyiek, Kisfaludyak, akik a vezér, a nagy Karinczy elvét vallják: csak irodalmat teremteni minden áron, hogy beirathassuk nevünket a művelt népek névsorába.

S a megindult irodalmi életnek napról-napra új vitéze akad. 1820—1848 közt benépesül az égboltozat, különösen a negyvenes évek csak úgy dobják az üstökösöket. Kisfaludy Károly, Bajza, Cucor, Garay, Vörösmarty, Jósika, Eötvös, Kemény, Jókai, Tompa, Petőfi, Arany egymásután gyujtogatják a világosság fáklyáit s egyszerre csak fény lesz az országban, a szellemnek fénye elvilágít a kunyhókig s a főrangúak palotájáig: van magyar irodalom, utólértük a nyugati népeket.

Vörösmarty Mihály

Ime a nagy nemzeti korszak hőseivel, álmaival, cselekvéseivel: a második honfoglalás kora. És látjuk az államférfiak, politikusok, praktikus zsenik, költők, írók és színészek munkáját abban az izzó, forrongó életben, amely átalakítja az egész magyar társadalmi, politikai és kulturális életet a múlt század első felében. Meg kell hát becsülni a nemzeti élet munkásait, akármelyik társadalmi osztályhoz tartoznak is. Nem kicsinylendők a költők és írók a nemzet életében. Kiegészítői ők is a nemzeti munkának, ott dolgoznak ők is a kohóban. Műszerük egy nevelésesen kis eszköz: a toll. De ez az igénytelen kis jószág sziklát robbant, világosságot hoz, meleget ad...

Rass Károly.

Olvassa a
„Magyar Nép“-et.

Az anyám.

Sohse láttam és mindig látom,
Nyomon kísér, mint örök-álom
Az anyám.

Mikor láttam, még nem is láttam,
Én csak néztem a betegágyban
Az anyám.

Nem is tudtam a vén kaszásról,
Ki elvitte a betegágyból
Az anyám.

És azóta nézve se láttam,
Mégis látom fiui vágyban
Az anyám.

Dobay István.

Anyajárás.

— Téll regge. —

Tizenöt telén, februárius első napjaiban, a Vereckei-szoros tájékán megtámadtuk az oroszokat. Az első nekirohánással, amely hajnaltól harmadnap délelőttig tartott, a Beszkidek gerincére szorítottuk az ellenséget. Itt egy erősebb csapat megvetelte lábát és dühös kitartással állta utunkat. Szinte lehetetlen is volt erélyesebb mozdulatokat tennünk, mert odafent a gerinc közelében, övig, mellig ért a hó: úgy mozogtunk benne, mint apró moslicák a tej sűrűjében.

Várnunk kellett, amíg a nehéz tüzérség előrejön és megtollássza a hegycsucok madarait.

Visszahúzódtunk a közeli erdőbe s táborveréshez fogtunk. Fakalyibákat róttunk össze, a földszakadékokra födelet szerkesztettünk, hófalakat hánytunk, falevelet, fenyőgalyat szedtünk derékaljnak, száraz tüzelő anyagot gyűjtöttünk. A fészek-rakás vidám ösztöne!...

De azért fel-feltört az aggodalom: milyen nyugalom lesz itt az első éjszaka? A muszkák nem igen fognak jönni, de az éjszakai szél...

Késő délután volt már, mikor küldönc jött értem: siessék a zászlóalj rancsnokhoz.

— Be fogsz menni Volóc községbe s összeköttetést keressz a trénnel — mondotta az őrnagy. — Azt hiszem szívesen vállalkozol, legalább meleg szobában fogsz aludni...

Persze, hogy szívesen vállalkoztam. A fagy birodalmából meleg szobába pottyanni: ki ne örült volna ennek a kilátásnak?

Meghallgattam a parancs részleteit: másnap délelőtt föltényt kellett a zászlóaljhoz dirigálnom és sok-sok szalonnát.

Kísérőnek magamhoz vettem Elekes tizedest, elindultunk Volóc felé. Egy darabig könnyű volt az utunk, mert az előnyomuláskor széles ösvények keletkeztek a hóban: azokon haladhadtunk. De egy-zer balra kellett térnünk, ki a företlen hóra.

Ki tett hosszabb utat nagy hóban? Az ember ina először zsibbadozni kezd, majd megreszketősödik, végül éles nyilalások állanak beléje... A szem sajog, káprázik a csillogástól, szorongó, reménytelen érzés, álmoság, szédülések lepik meg az embert...

Vergődünk, usztunk egymás nyomában, cserélgetjük a vezetést. A nap lebukott az egyik csucs mögött, metsző szél separt végig a havon. A tizedes csüggedten szolt hozzám:

— Mindjárt ránk sötétedik, idefagyunk...

— Csak kitarítás, Pista fiam, még egy rugaszkodás s vert uton leszünk...

Végre csakugyan kiértünk az utra. Levertük magunkról a havat: mintha mázsányi terhet dobtunk volna le.

Öreg este lett, mire Volócra értünk. A falu már tele volt katonasággal, mint ahogy az áradás nagyja előtt a talaj megtelek felbuggyanó szivárgással. Törzsek, kórházak, trénszekerek, tűzérsegi fogatok lepték el a helyiséget. (Irigy, vacska-féltő nép!...)

Házról-házra menve kerestük a zászlóaljunk tréncjét. De csak nem kaptunk utbaigazítást... — Nem tudom... nem tudom! fizettek ki kurtán mindenütt. „Nem tudom“ a háboru leggyakoribb és legutálatosabb mondata.

Végre-valahára egy lovas trénciszttel találkoztunk, aki valamit mégis csak tudott modani. Elmondotta, hogy a zászlóaljak szekerei elakadtak egy leszakadt hidnál, csak reggelre ha megérkeznek.

— Hol alszunk? — sóhajtott dideregve Elekes tizedes.

Már alig álltunk a lábunkon.

Ekkor eszembe jutott, hogy a hadosztály-kórháznál egy orvos ismerősöm: hátha az megérkezett már?

Kolozsvári fiu, szívesen szoktunk parolázni és elbeszélgetni a mi kedves városunkról.

Megkerestük a vöröskeresztes zászlót és a doktor után tudakozódtunk. Szerencsénk volt, a doktor megjött és elhelyezkedett már; jégvirágos ablakai kivörösöltek az éjszakába...

Bekopogtattunk, elmondottam, mi járatban vagyunk. Csakugyan szívesen fogadott. Kis szobája volt, egy ágy benne, nagy bubos kemence, lóca a fal mellett. Megállapodtunk: én a földön fogok aludni szénából vetett ágyon, a tizedes pedig valamelyik lócán helyezkedik el vagy a tisztiszolgához húzódik a civilek szobájába.

A doktor beszólitotta Ádámot, a tisztiszolgát s teát öntetett számunkra. Mi az asztal mellett, a tizedes a lócán vidáman szürcsölgöttük a forró, illatos ital. S beszélgettünk a világ folyásáról.

A tizedes lassanként bóbiskolni kezdett, majd ráhanyatlott a keskeny lócára. Össze-visszagörbülve, nyomorékul feküdt... no, majd helyreigazítja Ádám... pokrócot tesz a feje alá, székeket a lóca mellé... Ne riasszuk fel első álmából.

Én is fektüdni készültem. A doktor fönnmaradt még, sürgős jelentéseket kellett megírnia.

Ádám pompás ágyat vetett számomra. Illatos széna pokróccal leterítve, takarónak pedig tulipános nagy juhász-bunda, amelyenben a bethlehemesek szoktak járni... Behuzódtam a bunda alá s elnéztem a rája himzett virág-bokrétát. Szébb világnak hirmondója!...

Bizony, nekem sem kellett ringatás!...

Pitymalodott, mire megébredtem. Künt az utcán csikorgott a hó az ágyuk és a trénszekerek alatt, özönlöttek előre a frontmögötti hadak.

Ádám a tűz körül babrált. A tűz mellett párolgó, nagy fazék.

Amint jobban szétnéztem a szobában, feltűnő dologon akadt meg a szemem. A doktor az asztalra borulva aludt... Köpenyeg, sapka rajta, lábán nagy szőr-csizma... Hol van a tizedes?...

De már föl is fedeztem emberemet: ott feküdt a doktor ágyában s kényelmesen kinyújtózva húzta az igazakét.

— Hogy került a tizedes az ágyba? — kérdeztem.

Ádám mosolygott és a doktor felé intett.

— Megsajnálta a doktor ur... a lócáról az ágyba emeltük... Azt mondta a doktor ur: hadd aludja ki magát szegény fiu, elég bajt lát szegény odakint a fronton... Maga odaborult az asztalra... úgy töltötte az éjszakát... Jó ember! — vágott Ádám a szemével.

Gondoltam, majd ezt bucsuzáskor külön megköszönöm a doktornak. Csöndesen fölkeltem, felöltöztem s utánanézttem tréncünknek. Mire visszatértem, már a doktor is talpon volt és a reggeli elkészítésével foglalkozott. A tizedes még aludt az ágyban nagy lelki nyugalommal.

Amint a teavíz az asztalon párologott, intettem Adámnak, költse fel a tizedest. Álomittasan, elbódulva tápázkodott föl Elekes István a jó vetett ágyból. Adám megkérdezte tőle:

— Mit álmodott tizedes ur?

— Én aztán furcsát álmodtam, hallod-e — törülgette szemét a tizedes. — Azt álmodtam, hogy odahaza voltam és az Olt partján találtam lefeküdni... De épen a legszélére, hallod-e, a szakadós partra... Egyszer csak szalad édes anyám nagy ijedten, ölbe kap — mert mintha ölbéli kis gyermek lettem volna! Hazavitt és szép-nyájasan a bölcsőbe fektetett. Hát ilyen bolondos egy álom...

— Dehogy bolondos álom: ennél igazabbat nem is álmodhatott volna a tizedes ur! — kacagott nagyot a tisztiszolga és az ágy mellé telepedett. — *Anya-járás* volt az éjszaka — az bizony! Hipp-hopp, ott legyek a katona fiamnál! — angyalszárnyra kerekedett a tizedes ur édesanyja és itt termett a szobában... Dejszen, megessett a szíve, mikor meglátta, hogy milyen rossz fekvőhelye van a lócán a drágalátos fiának. Beli, beli, ölbe vette s idehozta a szép vetett ágyba...

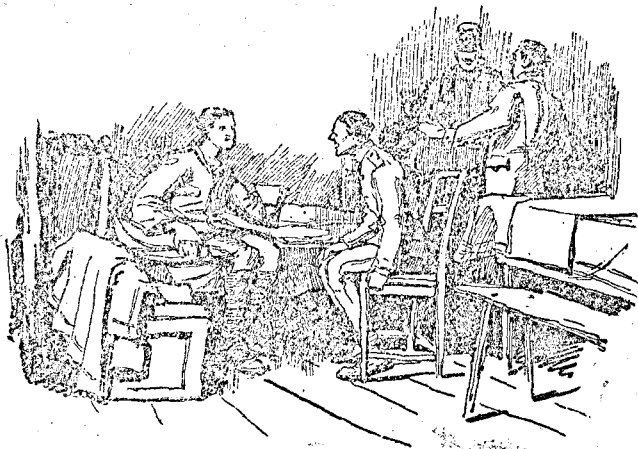
A tizedes föleszmélve bámult a párnára.

— Né, né, csakugyan; hogy kerültem én az ágyba?

Adám még harsogóbban kezdett hahotázni, a combját verte jókedvében.

— Mondom, no!... *Anya-járás* volt az éjjel, nem akarja hinni? Beli, beli, kicsi buba... beli, beli!...

A doktor egy jó csésze teát nyujtott oda a tizedesnek.

— Nesze fiam, idd meg hamar, ne ügyelj erre a kótyagos Adámra!...

A tea ezüstös páráján át Elekes István gyanakvó mosollyal nézte a tisztiszolgát, nézte a doktort... A kis szoba csordultig megtelt a szeretet melegével...

Gyallay Domokos.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.

Nyomtatott a Minerva r.-t. könyvnyomdaiintézetében Kolozsvár, Str. Regele Maria (Órák F. 6.)

Feleségemhez.

Lelkem a te lelked...
S hogy egymásra letek.
Új világom támadt.
Amit elvesztettem,
Mindent visszanyertem,
Hitemet, imámat!...

Lelked templomában
Megigazulás van...
Én megigazultam!
Érzek csodás erőt,
Földet, eget verőt...
Ég felé visz utam!

Bohó ifjuságom
Nem szánom, nem bánom,
Mert újra születtem.
Könnyed mosott újra,
Mert már nincs ok búra,
Hiszen urad lettem...
... Hiszen rabod lettem...!

Vári Domokos.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

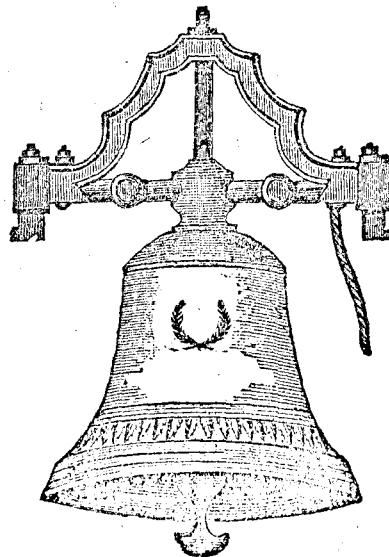
Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

A legnagyobb erdélyi szabadalmazott haranggyár.
Egyházi ruhák és felszerelések nagy raktára.

Alexandru Anca Cluj.

Ezelőtt Andrásosfzky Efraim utóda.

Az ország-egyet-
len gyára, amely
szabadalmazott
harangot készít
kitűnő minőség-
ben az András-
osfzky receptje
szerint, mely több
kiállításán volt
arany és ezüst
éremmel kitüntetve.

Tartósságáról több évi felelősséget vállalunk.